

O MĂRTURIE REFERITOARE LA ISTORIA MUZEULUI MEMORIAL „ALEXANDRU VLAHUȚĂ” DE LA MĂNĂSTIREA AGAPIA, JUDEȚUL NEAMȚ

VIRGILIU Z. TEODORESCU

Atunci când ne aflăm într-un muzeu, printre alte multe semne de întrebare, apare ca firească și preocuparea de a afla condițiile care au generat o asemenea instituție. Cu atât mai mult atunci când avem de a face cu o casă memorială menită a evoca o personalitate a culturii românești. Considerăm în acest sens necesar a da publicității un semnificativ document care a fost la timpul respectiv actul de la care s-a trecut la amenajarea unei asemenea case memoriale.

Ambianța satului monahal al mănăstirii Agapia a reunit pe parcursul anilor ultimelor decenii ale secolului XIX și prima jumătate a secolului XX numeroase personalități. Aceștia, mai ales în zilele verii, transformau orele după-amiezilor și ale serilor în adevărate cene literare, capacitând pe participanți la schimburi de impresii, la realizarea apropiierilor umane, la cimentarea prieteniiilor. O asemenea vatră s-a constituit casa ce adăpostea orele de vacanță ale lui Alexandru Vlahuță. Nu era întâmplătoare prezența lui în ambianța vieții monahale de la Agapia. Mai mulți membri ai familiei și-au dedicat anii vieții ascetismului impus de canoanele monahale. Se poate, deci, aprecia că Alexandru Vlahuță se găsea acasă, printre ai săi. Era o formulă de compromis plecând de la considerentul că fiind prins în restul anului în atmosfera viciată a orașului, ajungea în clipele de răgaz să se poată retrage în mijlocul naturii și al slujitorilor actului de profundă spiritualitate a respectării canoanelor. Ambianța acestei atmosfere l-a ajutat pe parcursul anilor să-și definească calea de urmat, viața și opera relevându-l ca om al binelui, al respectului pentru interlocutorul cu care dialoga, indiferent de

pregătire sau posibilități materiale. Mesajul operei sale fiind concludent prin ceea ce degajă ca îndemn pentru faptele de bine, de bună înțelegere.

De la gestul din 1924 al monahilor din familia Vlahuță, donatori ai casei de la Agapia, la instituția muzeală care a devenit în ultimele decenii un loc de atracție și pelerinaj pentru cei ce veneau pe aceste plaiuri, anii au înregistrat un interes major, mulți trecându-i pragul, oprindu-se cu interes la ceea ce constituia patrimoniul evocator. Într-o perioadă când din programele analitice, selectiv, fusese diminuată și chiar înlăturată studierea vieții și operei sale, casele de la Dragosloveni, județul Vrancea și Agapia, județul Neamț au avut menirea majoră de a releva pe cel ce a fost și autorul *României pitorești*.

În ultimii ani, însă, s-a petrecut o intervenție nefericită care ar reclama o atentă analiză și o grabnică soluționare de către factorii responsabili. Cu ani în urmă, ambianța casei oferea vizitatorului prilejul de a lua cunoștință cu epoca, prieteniiile unei generații ce a avut contribuții majore nu numai la patrimoniul cultural dar și la tot ceea ce a fost contribuție la făurirea României Mari. Concret, în ultimii ani s-a înregistrat actul generos al familiei valorosului istoric și critic de artă I.D. Ștefănescu, ginerele lui Alexandru Vlahuță, de a dona o serie de exponate care relevă anii de activitate a acestui om al culturii secolului XX. Pe această cale a fost modificat radical conținutul acestui muzeu, încât pentru cel ce vine să viziteze acest muzeu dedicat prin firmă lui Alexandru Vlahuță apare o firească nedumerire. Una este firma și altceva este oferit spre cunoaștere în interiorul mu-

zeului. Da, la Agapia a petrecut și I.D. Ștefănescu clipe ce-l leagă de aceste locuri. În ambianța casei, însă, și-ar găsi cu bunăvoință locul pentru a-i defini doar legătura de familie cu Alexandru Vlahuță. Acum însă proporția este răsturnată. Predilect el este omniprezent, și mai ales în prima încăpere printr-o suită de mărturii revelatoare dar care fie că au înlăturat pe cele care făceau referință la Alexandru Vlahuță și cei ce i-au fost companioni în atmosfera Agapiei în acele zile de vacanță, fie că atunci când sunt încă prezente sunt sufocate de multitudinea, înghesuiala exponatelor introduse pentru a servi noilor intenții.

Prin antrenarea unor muzeografi cu experiență la acțiunea de redare a atmosferei ce-l evoca pe Alexandru Vlahuță s-ar putea obține o benefică realizare

pentru prestigiul cu care trebuie să transmitem acest mesaj către viitor.

Pentru donația I.D. Ștefănescu se conturează mai multe posibilități de valorificare. Fie amenajarea unei alte case megieșe care să preia exponatele, fie, dacă nu este posibil să adoptăm această soluție, s-ar putea amenaja un depozit și respective expoziții temporare care să trateze multiplele contribuții ale lui I.D. Ștefănescu la punerea în evidență a inestimabilelor valori ale patrimoniului artistic național, la salvarea acestuia și integrarea în circuitul de cunoaștere.

Sper că cele enunțate vor fi apreciate în directă concordanță cu documentul pe care-l publicăm, relevând poziția inițiatorilor realizării muzeului dedicat lui Alexandru Vlahuță la Agapia.

Ministerul Justiției
114260 17 dec. 1924

Registratura
Se va înainta la Ministerul
Artelor pentru Comisiunea Monumentelor Istorice

Domnule Ministru,

Subsemnatii, monahi la mănăstirea Agapia, sora și fratele aceluia care a împiedicat cu pagini nemuritoare literatura română, poetul Alexandru Vlahuță, îndreptăm glasul nostru Ministrului și Omului de suflet și vl dreptății, generosului moldovan, sprijinitor al tuturor cauzelor frumoase și corecte.

Iată ruga noastră:

La mănăstirea Agapia se află, uitată de lume, casa poetului Vlahuță, unde găsea liniștea de care a fost atât de lipsit în mult zbuciumata-i viață. Aici a scris el cele mai frumoase pagini din opera sa literară și tot aici veneau în fiecare vară oaspeții (i) lui, atâția scriitori români: D. Zamfirescu, Gh. Panu, V. G. Mortun, Gh. Coșbuc, A. Naum, N. Gane, A. Stavri și câți alții, iar bunii lui prieteni Barbu Delavrancea, I. L. Caragiale și pictorul Grigorescu — veri întregi' în ani de-a rândul.

Acum, casa de la Agapia, locul de odihnă și inspirație a poetului Vlahuță merge cu pași repezi spre aceeași nenorocită soartă, ca și casa marelui Eminescu. Dacă mâna omenească nu se face de-a dreptul vinovată ca în cazul casei lui Eminescu, vremea însă roade necurmat, ajutată însă în opera-i tristă și de o neiertată nepăsare din partea celor cărora ne-am adresat pînă acum.

Prin propriile noastre mijloace, nimic nu putem face, primim și noi o subvenție lunară de 190 lei, încât la vârsta de peste 70 ani trebuie să muncim, spre a putea trăi.

Cu sufletele pline de încredere păstrăm nădejdea că cu binevoitorul și înaltul sprijin al D.V. nu se va întâmpla cu casa lui Vlahuță ceea ce din nenorocire s-a putut săpătuți cu aceea a lui Eminescu, și că nu va rămâne și ea doar o tristă amintire a unor vremuri în care, din păcate, pare că multora le lipsește pietatea și recunoștința pentru marile figuri ale neamului.

Veți bine merita de la întreaga suflare românească conștientă și veți avea și recunoștința bătrânilor frați ai poetului Vlahuță, care n-au alt adăpost decât această casă și n-au altă dorință decât a păstra neștirbită și a lăsa fărăi, la obșescul sfârșit al lor, această mică comoară, pentru adevărații români.

Monaha Elisabeta STREJESCU
născută Vlahuță
Monah M. Vlahuță

Mănăstirea Agapia
18 noiembrie 1924

Arh. St. Buc., fond: Ministerul Cultelor și Artelor, dosar 117/1924 f. 53, 53n.